

Миколаєнко В.І.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»
Клименко О.В.
к. ф.-м. н., доц. НТУУ «КПІ»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

У даній статті досліджені сучасні проблеми підприємництва, які є негативними факторами, що гальмують становлення, розвиток та зростання ринкової економіки в Україні

Ключові слова: підприємництво, реєстрація, ліцензування, економічні ризики, податковий тягар.

Вступ. Підприємництво – один з найважливіших секторів ринкової економіки, який насичує ринок товарами та послугами, сприяє формуванню конкурентного середовища, створює новий прошарок – підприємців. Воно характеризується діяльністю з виробництва продукції, надання послуг, здійснення торгівлі на принципах самостійності, систематичності, ініціативності і має на меті отримання прибутку.

Підприємництво – соціально-економічне явище, яке можна розглядати як метод господарювання, спосіб господарської поведінки, тип економічного мислення, господарсько-організаційний вид творчості. Воно розглядається як певний вид діяльності, процес, який передбачає послідовне виконання логічно-пов'язаних стадій та етапів. Роль підприємництва полягає у впливі на формування кон'юнктури ринку, вирішенні проблеми зайнятості, забезпеченні соціального захисту, стимулюванні технологічних інновацій, інвестуванні у вітчизняну економіку.

Види підприємницької діяльності розрізняються за такими класифікаційними ознаками: за функціональним характером: виробництво продукції надання послуг, виконання робіт, торговельна діяльність; за фазою відтворення: виробниче підприємство, комерційне підприємство, фінансове підприємство; за ступенем обмеженості законом: вільна діяльність, дозвільна, державна.

На сьогоднішній день сучасний стан підприємництва в Україні характеризується низькою ефективністю, що характеризується рядом проблем. Серед них: небезпека втрати прибутку в результаті діяльності на власний ризик; проблеми з реєстрацією; недоліки системи ліцензування; недоступність кредитних ресурсів; нестача інформації; недоліки правового забезпечення; слабка підготовленість кадрів; бюрократичні дії з боку органів виконавчої влади та контролюючих органів тощо.

Постановка задачі. Мета статті – розглянути сучасні проблеми підприємництва та фактори, що гальмують розвиток ринкової економіки та соціально-економічне зростання в Україні.

Результати дослідження. Початок підприємницької діяльності настає саме з моменту державної реєстрації суб'єктів підприємництва. Для реєстрації необхідно виконати послідовність певних дій, що потребує великої кількості документів, часу та витрат чималих коштів.

Як відомо, фактична вартість відкриття в Україні власної справи (реєстрація, ліцензування, виконання необхідних формальностей) перевищує середній річний дохід від цієї справи. З урахуванням витрат на придбання обладнання, витрати виходять зависокі, що обмежує можливості правомірно розпочати власну справу.

Оскільки в Україні реєстрація суб'єктів господарювання – це компетенція органів виконавчої влади, яка виконується як послуга цивільно-правового порядку, реєстрація перетворюється в джерело доходу, призводить до зловживання з боку чиновників. Така сама картина спостерігається при ліцензуванні та квотуванні комерційних операцій суб'єктів цивільного права.

Видачею ліцензій займаються вповноважені органи, відомства, міністерства, які часто перевищують свої повноваження щодо видачі дозвільних документів, обмеження яких не передбачено Законом України про ліцензування певних видів господарської діяльності. Невизначеність та недосконалість політики уряду щодо підтримки підприємництва та його розвитку не сприяє поліпшенню економічних умов в Україні, а також ефективності державного регулювання в даній сфері.

Відсутність фінансових ресурсів для інвестиційного розвитку – одна з найвідчутніших перепон для розвитку бізнесу. У той час, коли в країнах з розвинутою економікою кредитні ресурси банків є найпоширенішою формою підтримки підприємництва, в Україні кредитних ресурсів, як джерела інвестицій, недостатньо для швидкого та стабільного розвитку через їх обмеженість, високі ризики та ціни на гроші.

Підприємницька діяльність – діяльність на власний «страх і ризик», економічні ризики – це те, чого слід остерігатися. Підприємницький ризик – це загроза недоотримання прибутків, порівняно із заздалегідь розрахованим варіантом з раціональним використанням ресурсів у даному виді підприємницької діяльності. При цьому здійснюється природний відбір у підприємницькому середовищі, тому що у разі непередбачених втрат молодий бізнес може не встояти проти конкурентів – гігантів на ринку, на якому фірма здійснює свою діяльність. Але ризики можна передбачити і передбачливий підприємець повинен вміти управляти ризиками. Управління ризиками включає: визначення найбільш типових ризиків для діяльності даної фірми; оцінка ступеню ризику; розробка заходів щодо зниження ступеню ризику та реалізація заходів.

Часто підприємець стикається з проблемою ускладненого доступу до інформації про наявні ресурси, земельні ділянки, приміщення та обладнання, які можна залучити для розвитку бізнесу. Це унеможлиблює залучення ресурсів, необхідних для розвитку бізнесу, а також започаткування нової справи. Відсутність доступу до вичерпної інформації про умови та процедури

отримання документів дозвільного характеру також має негативний вплив. Проблемою є також недостатність або відсутність статистичних даних, достатніх обсягів інформаційно-аналітичної інформації, що необхідні підприємцю для аналізу ринкового середовища.

Необхідно відмітити недоліки правового забезпечення підприємництва. А саме:

1. Відсутність єдиної законодавчої стратегії розвитку підприємництва, яка просто необхідна для забезпечення повноти законодавства щодо господарських відносин, розвитку ринку в сучасних умовах.

2. Суперечливість, нестабільність та неоднозначність нормативно-правової бази, що призводить до атмосфери правового хаосу.

3. Багато правових актів носять недієвий характер, тому не можуть бути реалізовані, доки не введено в дію закони, що будуть визначати порядок їх здійснення.

4. Підпільні мафіозні структури активно діють, вирішують господарські суперечності та вершать суд поза будь-якими правовими нормами.

5. Невірне трактування нечітких норм, які, наприклад, надали можливість формування фінансових «пірамід».

6. Наслідком відсутності широкого обговорення проектів законів та нормативних актів стала необґрунтованість законодавчих вимог та обмежень, що містяться там.

7. Ігнорування права, юридичних норм та загальноприйнятих правових цінностей, зневага до правових принципів і традицій. До правового нігілізму призводить нестача правової освіти та знань.

Не варто також недооцінювати недостатність професійних знань та досвіду підприємців як однієї з проблем сучасного підприємництва. За умов відсутності розвиненої інфраструктури та системи інформаційного забезпечення, достатньої системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів відсутня можливість підвищення науково-практичного рівня підприємців.

Надзвичайно актуальною є проблема бюрократизації відносин між суб'єктом господарювання та органами державної виконавчої влади, контролюючими органами. Мають місце такі неправомірні дії як, наприклад, видача ліцензії на здійснення підприємницької діяльності на 1-12 місяців, у той час як Законом України [2] та постановою Кабінету міністрів [7] визначений термін дії ліцензії не менше ніж три роки. Райдержадміністрації продовжують вимагати документи обов'язкового погодження, заяви на отримання ліцензій у районних органах санітарного нагляду, пожежного нагляду, податковій адміністрації, державних науково-промислових центрах стандартизації, метрології та сертифікації, в управліннях, які займаються захистом прав споживачів, в управліннях з координації роботи підприємств торгівлі та громадського харчування, управліннях внутрішніх справ, що зазвичай є неправомірним, а отже порушенням. Також за видачу ліцензії

можуть вимагатися певні кошти до фонду реконструкції та розвитку району, до благодійних фондів тощо, що є неправомірним.

Значні труднощі підприємництву створює велика кількість контролюючих органів та дублювання їх функцій. Кожен з контрольно-ревізійних органів діє за власними нормативними та інструктивними документами, що призводить до відсутності взаємної погодженості методів, порядку та періодичності контролю. Одні і ті самі питання багаторазово розв'язуються різними органами, що призводить до порушення організації роботи суб'єктів підприємницької діяльності.

Удосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємництва є основним напрямком сприяння розвитку бізнесу в Україні. Тому за останні роки було ухвалено ряд законів [3,5,6], внесено зміни до процедур державної реєстрації, ліцензування, запровадження нових схем оподаткування, впорядкування перевірок фінансово-господарської діяльності державними контролюючими органами тощо.

Неабиякий тягар для підприємця в Україні становить система оподаткування, що може призвести до переходу в «тіньову економіку» і, таким чином, збільшення кількості правопорушників. Хоча це твердження стосується більше малого бізнесу, податкова система цілком підходить середньому та великому бізнесу (поширені твердження про надмірний податковий пресинг є дещо перебільшеними). Та все ж податкові ставки в Україні одні з найвищих серед інших країн Європи. У таблиці 1 представлено доходи бюджету від податку на прибуток підприємств за 2007-2011 рр.

Таблиця 1

Доходи бюджету від податку на прибуток підприємств [4]

Дата	Доходи бюджету від податку на прибуток підприємств, млрд.грн.	Частка податку на прибуток в загальних доходах бюджету, %
2007	33,964	20,5
2008	47,456	20,5
2009	30,323	15,1
2010	37,028	17,2
2011	44,344	15,8

Висновки. Теоретичне та практичне значення результатів дослідження має аналіз нинішнього становища вітчизняної економіки, підприємництва в цілому, а також сучасних проблем із започаткуванням та веденням бізнесу. Із зазначеного можна зробити висновки, що підприємництво в Україні має великі резерви і великі перспективи, та при розумній державній політиці підприємництву вдасться самореалізуватися та досягти підвищення показників до рівня розвинених країн.

Перелік посилань

1. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / Варналій З.С. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – С. 78-89
2. Закон України із змінами, внесеними згідно із Законами України від 07.07.2011 №3610-VI «Про ліцензування певних видів господарської діяльності».

3. Закон України від 07.04.2011 №3205-17 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи та фізичної особи - підприємця».

4. «Налоговый кодекс до неознаваемости перекроил налог на прибыль» / Z-Украина [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://zet.in.ua/byudzheth/nalogovuj-kodeks-do-neuznavaemosti-perekroil-nalog-na-pribyl/#more-1466>

5. Постанова Кабінету міністрів України від 27.01.2010 №63 «Про внесення змін до переліків органів ліцензування та документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності».

6. Постанова Кабінету міністрів України від 27.07.2011 №798 «Про затвердження переліку органів ліцензування».

7. Постанова Кабінету міністрів України від 21.05.2009 №498 «Про термін дії ліцензії на провадження певних видів господарської діяльності, розміри і порядок зарахування плати за її видачу».

Клименко О.В.

к. ф.-м. н. НТУУ «КПІ»

Миколаєнко В.І.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

В данной статье исследованы современные проблемы предпринимательства, которые являются негативными факторами, тормозящие становление, развитие и рост рыночной экономики в Украине.

Ключевые слова: предпринимательство, регистрация, лицензирование, экономические риски, налоговое бремя.

Klimenko O.V., Mykolajenko V.I.

MODERN PROBLEMS OF BUSINESS IN UKRAINE

This article investigated the problem of modern business, which are negative factors that hinder the establishment, development and growth of the market economy in Ukraine.

Key words: business, registration, licensing, economic risks, the tax burden.
